

KRUUNUPYYN KVARNBACKENIN TUULI- JA AURINKOPUISTOHANK- KEEN METSÄPEURASELVITYS

*Stormossenin suoalue tutkittiin lisääntyvien metsäpeurojen löytämiseksi kah-
teen kertaan*

Sisältö

1. Johdanto.....	3
2. Aineisto ja menetelmät.....	3
3. Yleistietoa metsäpeurasta	4
3.1 Metsäpeuran ekologiaa	4
3.2 Tulokset	5
4. Yhteenveto.....	6
5. Lähteet ja kirjallisuus.....	7
6. Liitteet	8

1. Johdanto

Kvarnbacken Vind Ab tilasi talvella 2024 Suomen Luontotieto Oy:ltä metsäpeuraselvityksen suunnitteilla olevan Kruunupyyn Kvarnbackenin tuuli- ja aurinkopuistohankkeen vaikutusalueelta. Alueelta on tehty aiemmin sekä talviaikainen lumijälkilaskentaan ja riistakameroihin perustuva metsäpeuraselvitys, että kesäaikainen metsäpeuran lisääntymisselvitys. Vuosina 2022 ja 2023 toteutettujen selvitysten aikana metsäpeuroista ei havaintoja alueelta tehty. Nyt tehty selvitys toteutettiin samoilla menetelmillä kuin aiemmat selvitykset, mutta talviaikainen seuranta keskitettiin kevättalveen. Selvitys kuuluu hankkeen ympäristösuunnitteluun ja ympäristövaikutuksiin liittyviin perusselvityksiin. Tehtävän yhteyshenkilönä on tilaajan puolella toiminut Martin Sjöwall ja Suomen Luontotieto Oy:ssä Jyrki Matikainen.

2. Aineisto ja menetelmät

Selvitys aloitettiin esiselvityksellä, jossa käytiin alueen ja lähikuntien metsäpeurahavainnot laji.fi sivustolta. Maastoselvitysvaiheessa alueelle tehtiin metsäautoteihin tukeutuva jälkilaskentareitti, joka kuljettiin kahdesti läpi (7.3.2024 ja 6.4.2023). Talvi 2023–2024 oli alueella melko luminen, joten alueella jälkihavaintojen tekeminen oli mahdollista. Laskentareitti on esitetty karttaliitteessä 1. Jälkilaskentojen lisäksi alueelle asetettiin riistakameroita maaliskuussa 2024, jotka kuvasivat niin kauan kun patterit ja akut kestivät. Kamerat pyrittiin asettamaan mahdollisten riistapolkujen varsille. Myllykankaan alueelle riistakamera sijoitettiin metsäautotien varteen. Kameroiden sijaintipaikat on esitetty karttaliitteessä 2. Kameroiden sijaintipaikat olivat samoja kuin aiemmassa selvityksessä.

Talvilaskentojen lisäksi Stormossenin alue lähiympäristöineen kuljettiin systemaattisesti läpi kahden henkilön voimin 27.5 ja 8.6.2024. Lisäksi tutkimusalueella liikuttiin muuttuneiden ja uusien aurinkopaneelikenttien alueilla ja samalla haettiin merkkejä metsäpeurojen oleskelusta.

Selvityksen raportin kirjoitti FM, biologi Jyrki Matikainen Suomen Luontotieto Oy:stä. Maastotöihin osallistui myös Heidi Alho. Raportin taittoi Eija Rauhala. Selvityksessä käytetyn karttamateriaalin luovutti tilaaja käyttöömmme

Alueelle asennettiin neljä riistakameraa

3. Yleistietoa metsäpeurasta

3.1 Metsäpeuran ekologiaa

Metsäpeura (*Rangifer tarandus fennicus*) on yksi palearktisen peuran alalaji. Se kehittyi omaksi alalajikseen viimeisen jääkauden aikana eli yli 10 000 vuotta sitten. Suomesta laji hävisi liikapyyntin takia jo yli 100 vuotta sitten, mutta laji levisi luontaisesti Venäjän puolelta Suomeen 1940-luvulla.

Metsäpeurojen lisääntymis- ja talvehtimisalueet sijaitsevat eri alueilla ja laji vaeltaa sekä keväällä että syksyllä näiden alueiden välillä. Vaellukset voivat olla satojen kilometrien mittaisia. Suomenselän metsäpeurapopulaation talvivaellukset tunnetaan varsin tarkkaan ja pohjoisimmilta lisääntymisalueiltaan metsäpeurat siirtyvät aina Alajärven korkeudelle asti talvehtimaan. Viime vuosina Suomenselän metsäpeurapopulaation päätalvehtimisalueet ovat sijainneet Etelä-Pohjanmaalla Järvisseudun-Kauhavan-Lapuan alueella. Talvehtivat metsäpeurat vaihtavat talvehtimisaluettaan, kun poronjäkääläkankaat on koluttu loppuun, ja samaa talvehtimisaluetta ei montaa vuotta käytetä.

Tällä hetkellä Suomessa on kolme erillistä metsäpeurapopulaatiota, joista eteläisin on Pirkanmaan pohjoisosiin ja Etelä-Pohjanmaalle istutusten avulla luotu kanta.

Metsäpeura vaatimet vasovat pääasiassa soilla ja niiden reunojen metsätiheiköissä. Laji on melko vaateliias vasomispaikan suhteen ja tavallisesti vasominen tapahtuu ravinteikkaiden soiden kuten märkien saranevojen läheisyydessä, jossa laji suosimaa ravintoa löytyy runsaasti. Karuilla nevoilla tai rämeillä laji harvemmin vasoo. Vaatimet palaavat vuodesta toiseen vasomaan samoille alueille. Naaras vasoiin liikkuu kesäaikaan yksin, mutta saman token vaatimet lisääntyvät kuitenkin yleensä melko lähellä toisiaan. Kiima-aikana syys-lokakuussa metsäpeurat muodostavat 10–40 yksilön kiimatokkia. Niissä on tavallisesti vain yksi ns. valtahirvas, joka astuu osan token vaatimista. Kiiman edetessä ja valtahirvaan väsyessä myös muut token hirvaat pääsevät parittelemaan. Kiima-ajan jälkeen metsäpeurat vaeltavat kohti talvilaidunalueita. Vaelluksen ajankohta, kesto ja talvilaitumien sijainti vaihtelevat muun muassa lumitilanteen ja laidunalueiden kulumisen mukaan. Metsäpeurat voivat kerääntyä joko yhdelle tai usealle talvilaidunalueelle. Kovana talvena samalla suhteellisen pienellä alueella voi olla jopa tuhat yksilöä.

Metsäpeurat viihtyvät jäkääläkankailla talvisaikaan. Kuva Kauhavalta

Talvisen pääravinnon muodostavat jäkäläkasvustot kasvavat joko harjujaksoilla tai karu-pohjaisilla kangasmailla. Koska jäkälät ovat hidaskasvuisia, metsäpeurojen laitumet kuluvat nopeasti. Tämä puolestaan pakottaa metsäpeurat hakemaan uusia laidunmaita, mikä johtaa ne talvisin yhä kauemmas vasonta-alueista. Toisaalta metsäpeuroille on myös tyypillistä, että ne vaihtavat laitumiaan, vaikka ravintoa on yhä jäljellä.

3.2 Tulokset

Kvarnbackenin tuuli- ja aurinkovoimahanke sijoittuu Suomenselän metsäpeurapopulaation vasomisalueiden ja talvialueiden väliin. Alueita, jossa metsäpeurojen on todettu lisääntyneen, on Kvarnbackenin alueen itä ja koillispuolella mm. Salamaperän kansallis- ja luonnonpuiston alueella sekä myös alueen kaakkois- ja eteläpuolella aina Alajärven korkeudelle asti

Kvarnbackenin alueella ei ole metsäpeuralle sopivia vasomisalueita, eikä kesän 2024 selvityksissä tehty mitään havaintoja metsäpeuroista alueella. Alueen ainoa suokohde eli Stormossen on liian karu ja pienialainen metsäpeuran lisääntymisympäristöksi. Alue on ajoittain myös rauhaton aluetta reunustavien peltojen työkoneiden vuoksi.

Lajista ei tehty myöskään riistakamerahavaintoja tai jälkihavaintoja keväällä tai kesällä 2024. Lajin talvehtiminen ei alueella onnistu jäkäläkankaiden puuttumisen vuoksi. Riistakameroihin tallentui niukasti havaintoja mm. hirvistä, ketuista ja rusakoista.

Kvarnbackenin suunnittelualue sijaitsee metsäpeuran tunnettujen vaellusreittien pohjoispuolella. Laaja Lappajärvi ohjaa metsäpeuran vaellusreitit joko järven etelä- tai pohjoispuolitse. Syysvaellus tapahtuu useimmiten ennen järven jäätymistä, toisin kun keväällä, jolloin peurat kykenevät oikaisemaan jäätä pitkin matkalla vasomisalueille. Vaikka havaintoja vaeltavista metsäpeuroista ei alueella tehty, yksittäisiä metsäpeuroja alueen läpi saattaa vaeltaa. Lumettomana aikana näiden havaitseminen on hankalaa, ellei reitti osu riistakameroiden seuranta-alueelle.

Metsäpeuran jälkiä tai jätöksiä ei alueella havaittu. Kuvattu Kainuussa

4. Yhteenveto

Kvarnbackenin tuuli- ja aurinkopuistohankkeen metsäpeuroja on havainnoitu vuosien 2022–2024 aikana systemaattisesti riistakamerahavainnoilla, lumijälkilaskentaa käyttäen sekä kesäaikaisilla etsinnöillä. Alueelta ei ole tehty havaintoja metsäpeuroista, eikä alueella ole lajin lisääntymispaikkoja tai talvehtimisalueita. Metsäpeuran talvialueeksi sopivia jäkälikkökankaita ei alueella ole. Laji saattaa satunnaisesti vaeltaa alueen poikki Lappajärven länsipuoleisille talvehtimisalueille. Laaja Lappajärvi ohjaa metsäpeuran vaellusreitit joko järven etelä- tai pohjoispuolitse. Syysvaellus tapahtuu useimmiten ennen järven jäätymistä toisin kun keväällä, jolloin peurat kykenevät oikaisemaan jäätä pitkin matkalla vasomisalueille

Hirvi riistakameran kuvassa

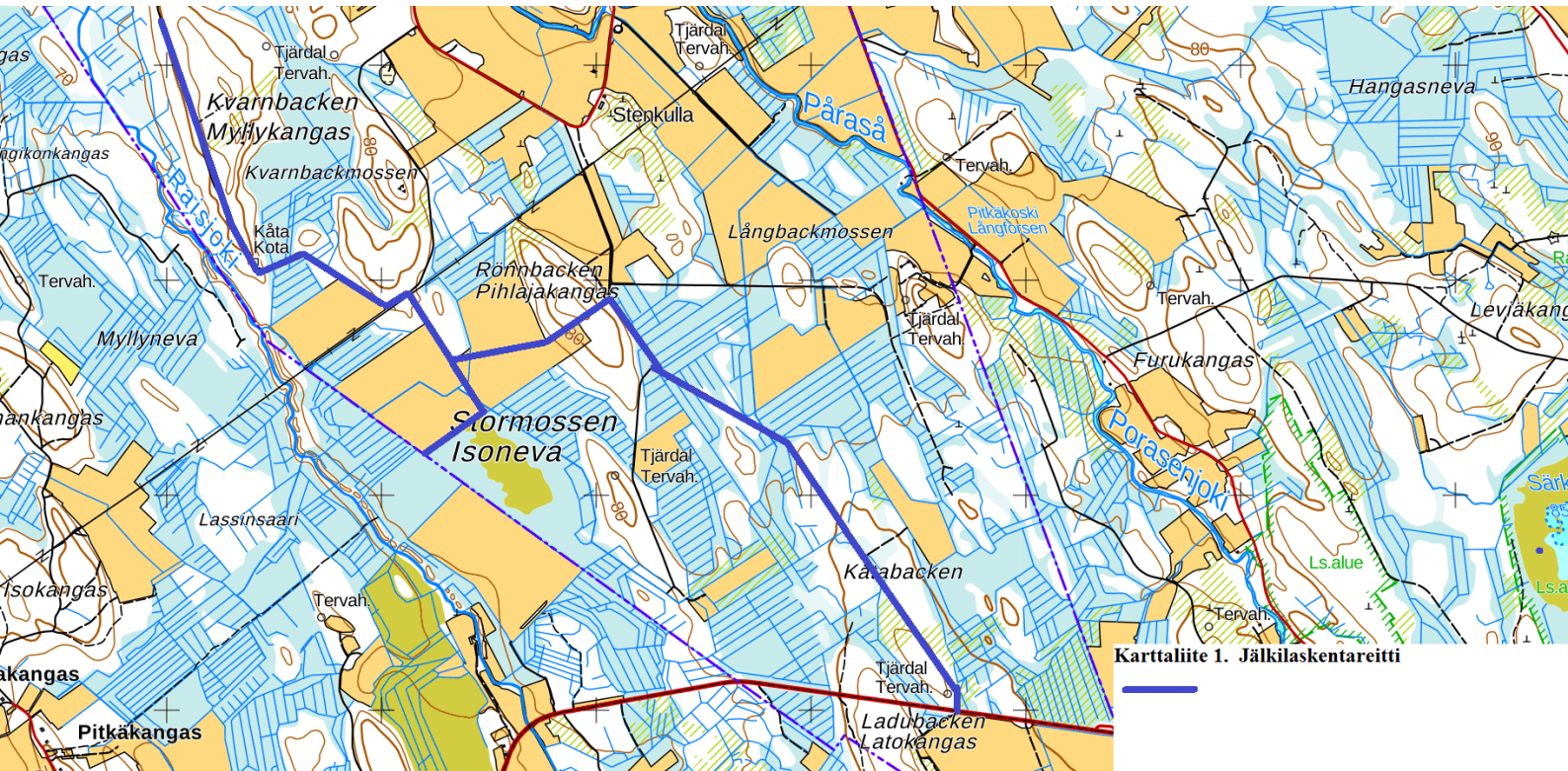
5. Lähteet ja kirjallisuus

- Helle, Timo: Suomen Eläimet: Osa 1 nisäkkäät, s. 303. Weilin + Göös, 1983.
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Jumppanen, E.2023: Alajärven Suolasalmenharjun tuulivoimapuiston metsäpeuraselvitys. Sweco Finland Oy. 28 s.
- Kontro, Lauri & Leinonen, Antti: Metsäpeura: Rangifer tarandus fennicus. Maahenki, 2011
- Luonnonvarakeskus. 2020. Luonnonvaratietoa. Metsäpeura. <https://www.luke.fi/tietoaluonnonvaroista/riista/metsapeura>
- Luonnonvarakeskus, 2021. GPS-pannoilla merkittyjen metsäpeurojen paikkatietoaineistot kesällä, keskitalvella ja vaellusten (syksy-kevät) aikaan Suomenselän populaatiossa. <https://opendata.luke.fi/dataset/metsapeurojen-paikkatieto>
- Matikainen, Jyrki 2023: Kruunupyyn Kvarnbackenin tuuli- ja aurinkopuistohankkeen suurpeuto- ja metsäpeuraselvitys 2022–2023. Suomen Luontotieto Oy 38/2023.
- Metsähallitus. 2020. Metsäpeura – metsäpeura LIFE. <https://www.suomenpeura.fi/fi/metsapeuralife.html>
- Metsäpeura-Life hankkeen materiaalit. Metsähallitus
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.
- Paasivaara, A., Kaartinen, S., Puoskari, V., Rytönen, S. & Pusenius, J. 2018: Summer habitats of Wild Forest Reindeer (Rangifer tarandus fennicus Löb.) in Finland - A preliminary predictive model. - 7th International Symposium of Dynamics of Game Animals Populations in Northern Europe. Petrozavodsk, Russia. Tekstiversio.
- Pulliainen E. ja Rautiainen L. 2019: Suomalainen susi. Minerva Kustannus.
- [www. suurpedot.fi](http://www.suurpedot.fi)
- www.laji.fi
- www.suomenpeura

6. Liitteet

Karttaliite 1. Jälkilaskentareitti

Karttaliite 2. Riistakameroiden sijainti

